

in obrt v zvezi s slovensko trgovino hirala in hirala, dokler ni centralističen režim triumfiral nad skoro popolnim zastojem v teh važnih panogah slovenskega gospodarstva. Slovenski delavec, ki se je z veseljem oprijel dela v naših podjetjih, mora na cesto in mora takorekoč pri polni skledi, ki nam jo nudi naša dežela, stoje umirati radi brezglave in brezsrčne politike centralistične uprave, ki nima pravega smisla za okupirano Slovenijo. Mesto, da bi se naši slovenski sinovi, ki so se pred vojno izselili iz Slovenije v tujino, vrnili v našo domovino, se morajo izseljevati polagoma še ostali slovenski sinovi iz naše prirodno baje tako bogate dežele. Mesto, da bi v vagonih izvažali izdelke naše dežele, koje bi naši delavci pri cvetoči obrti in industriji izdelali doma, vozimo v polnih vagonih v tujino sinove našega ljudstva. Mesto, da bi vozili v državno srečne sinove naše slovenske matere, ki so morali pred vojno zapustiti rodno grudo in iti za kruhom v tujino, vozimo pa polne vagone raznih tujih izdelkov v našo državo, katere izdelke so deloma izdelale pridne roke slovenskega delavca v tujini, ker se jim doma ni dala prilika dobrega zaslužka.

Mestopodpor — bremena.

V vsaki državi velja načelo, da se morajo vse državne dobave naročiti doma pri domačih podjetnikih, da imajo domači podjetniki in domači delavci zaslužek. Pri nas žalibog to važno in preizkušeno državniško načelo ne velja. Za milijone in milijone raznega blaga naročuje celo vlada v tujini. Tuji delavci in tuji podjetniki zaslužijo pri izdelkih, koje dobavlja tujina naši državi, slovenski podjetnik pa mora svoje delavce odpuščati, plačati visoke davke, dokler ne pride v konkurz, slovenski delavec pa mora brez dela polniti svoj želodec z narodnimi frazami, dokler ni prisiljen zaprositi za potni list in odjadrti v tujino za — kruhom.

Veličastna manifestacija za bratski sporazum.

Blok bratskega sporazuma je napravil napako, da je vabil samo na volilni shod, na katerem se poleg srezkih kandidatov g. prof. Ribariča in g. Rogliča predstavi nosilec liste univerzitetni profesor dr. Boža Markovič. Prireditev v sredo zvečer v dvorani Zadrugne gospodarske banke je bila doslovno rečeno veličastna manifestacija za bratski sporazum. Ni manifestiralo samo preko 1000 za bratski sporazum vnetih in javno znanih Jugoslovancev, nego saj v svojem srcu prikrito so manifestirale tudi tiste stotine navzočih, ki so prišle na shod otrovane s strupom protidržavnega režima in z namenom to veličastno manifestacijo onemogočiti, pa jih je bridka historična resnica, ki so jo tu čuli iz ust tako odličnega Srba, kakor je dr. Boža Markovič, takoj v prvem hipu razorožila.

Zborovanje je otvoril g. prof. dr. Pečovnik, ko je predstavil glavnega kandidata dr. Božo Markoviča in mu izrekel iskreno dobrodošel v Mariboru, je dvorana odmevala iskrenih pozdravnih klicev. Nato je podal besedo

dr. Boža Markoviču.

Ne prihajam med vas kot stranec, nego kot brat Srbim med brate Slovence! (Viharno odobravanje!) — Povedati vam hočem le, kar je istina. Najpreje konstatiram dve važni činjenici: Prvič, da je naš celotni narod doživel ujedinjenje. To so bili jasni dnevi v zgodovini celega našega naroda. Če tudi pred vojno nismo bili skupaj, vendar smo govorili o potrebi našega ujedinjenja. In ta zavest je bila silna. Mi Srbi smo dobro znali, kaj znači usoda malega naroda za daljšo bodočnost, da treba to bodočnost zasigurati. A isto so znali Hrvati in Slovenci. Vsi smo se zavedali, da je za male narode težko se vzdrževati. Zato smo občutili zavest stremljenja po ujedinjenju vseh treh bratov. V to svrhu smo Srbi storili, kar smo mogli. Tudi i Hrvati i Slovenci so storili vse, da se porušijo temelji bivše monarhije. Govornik se spominja heroičnih žrtev dobrovoljcev. Zato so bili ti dnevi veliki, zgodovinski.

Danes tega razpoloženja ni več. Njegovo mesto zavzema splošno nezadovoljstvo. Danes nihče ne trdi — nitu ne režim sam — da je pri nas dobro in red, kakor bi lahko bil. Danes ni več one vezi, kakor je bila ob ujedinjenju. Namesto nje obstoja medsebojna mržnja, ki nas oddaljuje drug od drugega. Vprašujemo se, kod bi šli in kaj naj bi bilo z našo domovino. Odkod to? Kje je vzrok?

Eto odgovora: Prvo razpoloženje je bilo izraz prave narodne volje za ujedinjenje. Današnje stanje pa izhaja iz vzroka, kako se je vodila narodna in državna politika. Oni, ki so ves ta čas vladali, niso te politike vodili, kakor bi bilo potrebno (klici: res je!). In vodila sta nas od ujedinjenja do danes Pašič in Pribičević (klici: proč ž njima!). Naš prvi interes naj bi bil zasigurati naše osvobojenje in ujedinjenje, da zgradimo stavbo popolnega ujedinjenja. Narodna politika naj bi se vodila v modrosti in delu, ki odgovarja volji celega naroda. (Klici: tako je!)

V zgodovini našega ujedinjenja se nahajata dva akta: Prvič, deklaracija, srbska narodna skupščina leta 1914. 2. Krfska deklaracija, julija 1917. Cilj prve je bil, osvobojenje vseh Jugoslovancev, v drugi je bil cilj združenje vseh Slovencev, Srbov in Hrvatov, po volji vseh treh narodov za bodočo jugoslovansko državo. (Viharno odobravanje!) Temelj za tako državo je bil sporazum dogovora vseh treh bratov, torej o majorizaciji enega naroda nad drugim ne sme biti govora. Na-

Vsaka država podpira svojo domačo industrijo in obrt, ker zna vpoštovati, kako velikanskega pomena je baš ta panoga v zvezi s trgovino za narodno gospodarstvo. Daje podjetnikom davčne olajšave, daje poceni kredite, zaščiti njihove izdelke proti tuji konkurenci, znižuje železniške tarife itd. Pri nas v Sloveniji o vsem tem ne čuti podjetnik ničesar, naš podjetnik je navezan na visoki bančni kredit, ki ga mora prejkoslej popolnoma uničiti in s tem tudi zapoditi tudi na cesto pri njemu zaposlene delavce. Ceni kredit Narodne banke dobi k večjemu kak podjetnik izvoljenih prodanih slovenskih duš, ki večinomna sploh ne dela nič produktivnega, trezen in resen podjetnik pa nima dostopa do takega kredita.

V protest in rešitev.

Slovensko ljudstvo pa je po ogromnem številu navezanih na slovensko industrijo, obrt in trgovino, ki bi pri nas lahko uspevala in lahko preredita naše slovensko prebivalstvo. Centralistični beograjski mogotci pa so spravili slovenska podjetja na rob propada. Zato je danes razpoloženje med podjetniki in delavci razumljivo, naravnost razkačeno nad posledicami brezglavega centralističnega režima, slovenski delavec pa je že davno obrnil hrbet centralističnim zatiralcem slovenske podjetnosti. Kakor imata sicer slovenski podjetnik in slovenski delavec vsak svoje interese, v tem pa sta si gotovo edina, da od laži-narodnih fraz ne more živeti ne slovenski podjetnik, ne slovenski delavec. Zato bo slovenski podjetnik, industrijalec, obrtnik in trgovec, kakor tudi slovenski delavec zadal grobokopom slovenske podjetnosti, beograjskim centralistom in njihovim slovenskim podrepanikom smrtni politični udarec s tem da bo vrgel svojo kroglico v prvo škrinjico, to je v škrinjico Slovenske ljudske stranke, ki se bori za slovensko avtonomijo in s tem tudi za zopetni procvit slovenskega podjetništva in tako tudi za kruh našega slovenskega delavstva.

ša država mora biti prava demokracija, proti večini se ne more in ne sme vladati. (Viharno pritrjevanje!)

Zal, pri nas so bili sicer resni ljudje, ki so o tem drugače mislili. On, ki je bil poklican, da te demokracije uresniči, je bil Pašič. On ni razumel jugoslovanske ideje. Že v srbski deklaraciji je Pašič pozabil na — Slovence. (Klici: sramota!) Tudi po krfski deklaraciji ni stal čvrsto, da to idejo brani in jo skuša uresničiti do konca, ali da cilj ideje častno pade ali zmaga. Pašič je sicer podpisal krfsko deklaracijo, toda kolebal je med za — in proti. Govornik spominja na zgodovinski dokument iz leta 1918, ko sta Lloyd Georges in Wilson poskusila akcijo za separatni mir, in ko se je naš poslanik Mihajlovič nahajal v Washingtonu. Pašič je tedaj pozabil na krfsko deklaracijo in skrbel, da reši samo to, kar bi bilo za malo Srbijo potrebno. Reflektiral je le na Bosno in Hercegovino. (Klici: sramota!) To je bilo tako sramotno, da so Pašiču odrekli pokorščino celo njegovi zaupni uradniki. Takih žalostnih vzgledov je še več. Ta nestalnost Pašičeva je že takrat dala povod nezaupanja do srbskega plemena. Slovenci in Hrvati so, umevno, v tej nestalnosti Pašiča videli nevarnost, da se za Srbijo eksponirajo. Ali bila je naša sreča, da se je vojna končala drugače, kot so povzročitelji upali. Došlo je samoobsebi do ujedinjenja. Toda Pašič se tudi po ujedinjenju ni izpremenil. Človek, 80 let star, se težko menja. Nov položaj zahteva novih ljudi, sveže pameti. Stari pojmi dobri preje za malo državo, ne spadajo več v našo dobo. Pašič vztraja pri svoji koncepciji, da so Srbi osvoboditelji Slovencev in Hrvatov. Pozabil je na deklaracije in pozabil, da je le po svobodni volji celega naroda prišlo do ujedinjenja. (Navdušeno pritrjevanje!) Niti v celi radikalni stranki niso vsi tako mislili, (navaja več častnih imen, n. pr. Protič, Kosta Stojanović, Pavlovič, Nastas Petrovič). Pašič ima eno moč tudi v svoji roki, namreč, da drži krčevito v rokah oblast vladateljnosti. Toda s Pašičem se ne strinja ostala Srbija, zlasti ne demokratska stranka, na čelu ji Davidovič. (Pozdravni vzkrik!) Vendar ne bi mogel uspeti, da nima podpore Pribičevića. (Klici: Proč ž njim!) Pribičević ni ne demokrat, še manj Jugoslovancev. On je bil kot referent za vse razmere v prečanskih krajih velika nesreča, da je nismo poznali. V začetku je paradiral z jugoslovanstvom kot edinim narodom. Če bi bili homogeni, ne bi bilo že izpočetka treba razgovora sporazuma.

Govornik na to preide na historijat centralistične ustave in njenih posledic, ki nikakor ne učvrščajo ujedinjenje, nego izvajajo ostro nezaupanje. Došlo je do abstinence Hrvatov, katero stanje je rodilo kaos v državni upravi. Ena najtežjih posledic je vsled tega kaosa nastala korupcija, ker se Pašič ne more nastanjati na solidne elemente, niti v svoji stranki, vsled česar so prišli na površje le slabi karakterji, Pašičev štab, brez vsake višje ideje razen one, v obogatenu potom korupcije, ki je zašla v najvišje kroge Pašičevega štaba. Med Srbi samimi jih je mnogo, ki so bili proti Pašiču, med temi so bili prvi demokrati, ki so pričeli z lasinimi očmi gledati, tudi kaj se godi med ostalim narodom.

V zvezi s tem se govornik na kratko dotakne manifestacije zagrebskega kongresa, katerega se je udeležil tudi Davidovič, ki je s tem zgodovinskim korakom proti sebi združil PP. režim. Izvaja nadalje, kako so srbski demokrati skušali popraviti Pašič-Pribičevićovo nesrečno politiko in sicer s tem, da so med Hrvati in Slovenci vnovič zanetili iskro medsebojnega zaupanja. —

Pri tem delu je Pribičević izdal svojo stranko ter odšel k Pašiču, da stori nesrečni PP. režim. Navaja na kratko prvi uspeh Davidovičeve politike lojalnosti in iskrenosti. Največji uspeh te politike je bil prihod Hrvatov v parlament. Opozarja, da Davidovič ni stremel po oblasti, nego je želel vlado z radikali, ter s celim ožjim blokom in sicer na čelu z Ljubom Jovanovičem toda pod pogojem sporazuma in boja proti korupciji. Iz tega načrta so seveda morali biti izključeni predstavniki korupcijske politike in nesporazuma. Toda Ljuba Jovanovič take vlade ni mogel sestaviti ker mu je Pašič nagajal v stranki, tako, da je moral vlado prevzeti blok sporazuma z Davidovičem na čelu. Uspeh bloka je bil: Sporazum in kompletni parlament. To je bil velik historičen moment, katerega se je radoval celi narod. Pašič in Pribičević ne, ki nista verovala, da bi bil blok sporazuma sploh mogoč. A, ko sta videla, da je bilo mogoče, nista verovala, da se more vzdržati na vladi. Ko pa sta videla, da se vrača zaupanje naroda v blok, tedaj ju je postalo strah. Bloku je bilo na tem, da z delom pokaže, da ni separatistov in ni protidržavnih elementov. (Medklic nacionalnega bloka: Kaj pa Radič?) Davidoviču je bilo na tem, da preizkusi svoj blok in da tudi Hrvati delajo. In sicer je Davidovičeva vlada hotela izvesti: Zakon proti korupciji, rešitev invalidskega, uradniškega, agrarnega in stanovanjskega vprašanja. V to svrhu je zahteval, da pridejo tudi Hrvati v vlado, ker naj i oni prevzamejo so odgovornost. — Pomislite: Štirje Hrvati naj bi zato sedeli v vladi, da minirajo temelje države a vsi drugi ministri, da to mirno gledajo, kako štirji Hrvati mirno prodajo državo Italijanom, Madžarom itd. Kdo naj to res veruje? (Velikanski hrup zasmeha na naslov demokratskega medklicanja o Radiču). Če treba ustavo spremeniti, se mora to zgoditi le s sporazumom.

Ali ta rešilna politika bi bila nevarna za Pašič-Pribičevića. Krčevito sta se držala in storila vse, da onemogočita vlado Davidoviča. Govornik se v zvezi s tem spominja razpleta krize, pogajanja na dvoru, ko je Ljuba Jovanovič sam priporočal, da se i radičevcem nudi dvoje mest v vladi. Tedaj tudi radikali, v kolikor so bili čisti, v Hrvatih niso videli nevarnosti, nego bilo jim je na tem, da se pokažejo na vladi. Konec krize je bil, da sta Pašič in Pribičević zopet prišla na vlado. Ker nista imela večine, sta morala v volitve. Režim, ki že preje ni imel večine, jo bo sedaj še manj imel.

Na to preide na navajanje raznih načinov terorja, s katerim vlada skuša pri volitvah doseči uspeh. Omenja odvzeto imuniteto poslancem, iznajdba boljševidzma na Hrvatskem in sploh med našim narodom, posebno pa med seljaki, ki bi dali raje življenje za ped svoje zemlje. Posebno opozarja na zunanje ministra Ninčiča, kako je razbobljal vest o nevarnosti boljševidzma po celi Evropi in spominja, kako je bil tisti Ninčič »dobro« informiran s slučajem prevrata na Bolgarskem, kako je slavil Mussolinija kot lojalnega človeka in je preziral Davidovičeve opomene, naj Ninčič pazi, ker Mussolini hoče odvzeti Reko, pa je Ninčič odgovoril, da tega Mussolini ne bo storil, ker ga pozna, kot lojalnega človeka. (Velikanski smeh!) Obznana, s katero se hoče režim tudi rešiti, pripada historiji. Sodišča so tozadevno že pokazala svojo neodvisnost in da so podložna le zakonom. Obznana je za režim le strah, da v kalni vodi ribari. Teror izvaja PP. režim tudi proti radikalom, ki ne mislijo kakor Pašič in Pribičević. V dokaz navaja več drastičnih vzgledov izza volilnih zborovanj.

Nacionalni blok ne obstoji. Kolje se med seboj. Tu v Sloveniji se izvaja le moralni teror na one, ki so odvisni od režima. S tem se uničuje podlaga solidne države. Če naj bo državni uradnik — činovnik le režima, ne pa države, mora državi zmanjkati pravi temelj, ako se to vzdrži. Glede nesolidnega postopanja nacionalnega bloka napram bloku sporazuma navaja slučaj profesor Ribariča. O nas ne vedo nič, kar bi mogli stvarno pobijati. Zato napadajo posameznike izmed nas. Tako očitajo prof. Ribariču, da je »klerikalec«. Govornik opozarja, kako je Ribarič svojčas v Istri kot narodni poslanec deloval za veliko jugoslovansko idejo in se eksponiral s propagando srbske literature ter deloval v smislu velikega Jugoslovana, pokojnega dr. Škerliča. Ako bi bili vsi taki klerikalci, kot je Ribarič, čast jim! (Viharno odobravanje!)

Mi nočemo režima nasilja in korupcije, ker to ni ideja, na kateri se zgradi zdrava država. Zahtevamo režim svobode, enakopravnosti in spoštovanja volje naroda, zadovoljstva, hočemo državo, ki jo ljubimo. Le od složnega in zadovoljnega naroda moramo pričakovati boljše bodočnost.

V Sloveniji sem našel najboljše utise. Na mojih 14 shodih in v razgovorih z raznimi stanovni nistem našel niti enega Slovenca, ki bi bil protidržavni element. (Viharno pritrjevanje!) Naravnost iznenaden sem nad ljubeznivostjo slovenskega naroda do svoje domovine. Ako pa bi bil kdo protidržaven, more se ga najti le v vrstah sedanjega režima. (Hrupno odobravanje!) Zato hočemo z devizo: **na ukup Jugoslovani!** — da 8. februarja zmaga bratski sporazum! (Viharno, več minut trajajoče odobravanje!)

Profesor Ribarič.

Ko je predsednik shoda dr. Markoviču izrazil iskreno zahvalo za njegov krasni govor, je dobil besedo profesor Ribarič. Pojasnil je, zakaj je napravil to pot korak, da se je odločil za pošteno politično pot, ko se ves čas doslej ni pečal s politikom. Idejo bratskega sporazuma je videl v prvih cvetih že svojčas v Parizu, in sicer pri odločilnih možeh nepolitikov kot je n. pr. učenjak Cvijič. Tedaj se je ustvarila podlaga za bratski sporazum ob izključenju vsake hegemonije. Držav-

ni uradnik mora biti svoboden, služiti mora le domovini in nobeni stranki. Spominja se nadalje v to svrhu tudi zagrebškega kongresa, katerega se je udeležil tudi pokojni dr. Rosina. Nisem se ponujal za kandidata, udal sem se le pritisku želje iskrenih prijateljev sporazuma. Nato navaja tri historične napake napredne javnosti. Prva je bila proti splošni, enaki volilni pravici. Druga nerazumevanje socijalnega gibanja ljudskih mas na deželi, kjer se na ljubo nekaterim trgovcem uničuje združništvo. A tretjo napako so napravili sedaj, da se patentirano rodoljubje ni postavilo v vrsto bratskega sporazuma, pač pa v vrste reakcije proti ljudski volji. Govornik konča: »Raje grem tolči kamenje na cesto, kot prodat svojo vest in poštenje.« Vi pa odločite dne 8. februarja, kaj ste. (Burno odobravanje!)

Kot zadnji je govoril

kandidat Ivan Roglič.

V svojem kratkem, jedrnatem odgovoru, se je omejil le na najvažnejši gospodarski program. Pojasnil je na nekaterih najbolj važnih vprašanjih, na primer: invalidsko in vprašanje upokojujencev, neenakomernost davčnega bremena, kako je sedanjim režim skušal popolnoma uničiti zlasti industrijo Slovenije in to še posebno v Mariboru. Opozoril je tudi, kako je režim razdelil državne nastavlence v »avstrijakante«, katerim ne daje niti toliko, da bi mogli za silo živeti in da tiste, ki jih misli režim zaslužiti, drži dr. Žerjav kot rabelj svojo roko nad njimi. Končal je z vsklikom: Živel bratski sporazum!

Koncem Rogličevega govora je predsednik med velikanskimi ovacijami posebno na naslov dr. Markoviča ob 22. uri zaključil veličastno manifestacijo.

Starovpokojujenci, rimski pakt in SLS.

Na enem zadnjih okrajnih shodov SLS v Mariboru se je od strani starovpokojujencev stavilo na dnevni red vprašanje ratifikacije takozvanega rimskega pakta z dne 6. IV. 1922, ki je uredil izmero od stare monarhije do 3. novembra 1918 že priznanih pokojnin in draginjinskih doklad za vse nasledstvene države. Po daljšem razpravljanju se je ugotovila upravičenost zahtev starovpokojujencev in bode SLS v novi narodni skupščini po svojih poslancih stavila zahtevo, da se ratificira zgoraj omenjena pogodba in s tem ustvari pravna podlaga terjatvam starovpokojujencev, ki so mednarodno zajamčene v rimskem paktu. Vse druge države so to pogodbo že ratificirale in izvršile svojo dolžnost, samo naša država vsled zanikrosti dosedanje vlade tega dosedaj ni storila in s tem najrevnejše vpokojujence prepustila veliki bedi. In nezasluzena beda starih dni je naj bridkejša!

Dnevne novice.

Ponedeljkova številka »Straže« odpade radi Svecnice.

Ekskomunikacija radikalnih uskokov pred durmi. Žerjav in Pivko (recte Lipold) sta prvotno upala, da se bosta prikopala do poslanskih mandatov potom koncentracije naprednjakov ali takozvanega narodnega bloka. V ta narodni blok se je posrečilo pritegniti Žerjavovcem le par radikalov in pa šentjursko blebetavo babnico Josefa Drogenigg. »Jutro« je bobnalo v javnosti, da bo samostojna radikalna lista dr. Ravnika v mariborskem volilnem okrožju proglašena neveljavnim itd. Dober teden pred volitvami pa se je cela zadeva v Ravnikovo listo obrnila v ravno nasprotno smer, kakor je hotel Žerjav in je bobnalo »Jutro«. Iz Beograda so došla čisto zanesljiva poročila, da je glavni odbor radikalne stranke izključil vse one, ki so stopili v ožje zve-

ze s Pribečevićem in kandidirajo na listi narodnega bloka. Ravno tako je bilo sklenjeno na glavni seji radikalnega glavnega odbora, da je v mariborskem okrožju vložena lista dr. Pivka pod firmo narodnega bloka samolastna in kot oficijelna radikalna lista je proglašena ona z nosilcem dr. Ravnikom. Radikali, ki kandidirajo na Pivkovi listi so pozvani, da svoje kandidature takoj prekličejo in sicer javno potem proglašajo, sicer bodo izključeni iz stranke. Preklic in izjava: dr. Müllerja, Dolničarja in Kiralyja mora zagledati luč javnosti do torka, ker pride v Maribora sam notranji minister dr. Maksimovič, ki bo na javnem shodu proglasil listo dr. Ravnika kot oficijelno, zgoraj omenjeno trojico pa ekskomuniciral iz stranke. Te vesti so dospele včeraj v Maribor in takoj na to so imeli sestanek: Müller, Pfeifer, Sedlar. Kaj so sklenili, nam ni znano, a vsekako gredo tem uskokom grožnje izpod Pašičeve brade prav resno na živce. Ta Pivkov narodni blok bo ravno tik pred volitvami kot Žerjavov bavbav, ki je na sredini votel, krog in krog ga pa nič ni!

Glavni volilni odbor za okrožje Maribor—Celje se sestane v posvetovalnici na mestnem magistratu v Mariboru.

Šef zagrebške policije, dr. Bedekovič, ki je trdil, da se je zagrebško sodišče odrgalo od države in da so šli sodniki med hajduke, je tudi značilna figura današnjih nadpatrijotov. Zagrebško časopisje objavlja v njegovo karakteristiko pismo, ki ga je dne 23. oktobra 1914 pisal divizionar general Scheure tedanjemu banu baronu Škerleczu. General piše, da se v Bosni nahaja komunikacija z optičnimi signali in rabi za to prav zanesljive ljudi, ki bi celo stvar preiskali. Kot posebno zanesljivega navaja dr. Bedekoviča ter prosi, naj civilna uprava pripusti, da se pri deli dr. Bedekovič vojaški komisiji. — Torej ta mož, ki je bil že leta 1914 tako zanesljiv, da si ga je sam general-divizionar želel k vojaški špijonaški službi, je danes zopet tako zanesljiv, da si upa zmerjati sodnike s hajduki ter pozivati močno metlo iz Beograda, da bi pometla z »avstrijansčino«.

Šef zagrebške policije — bivši avstrijski krvnik. Zagrebški policiji načeljuje od nastopa PP vlade dr. Janko Bedekovič, ki je naši javnosti postal znan radi svoje famozne izjave, katero je prineslo beograjsko »Vreme« in v kateri naravnost zločinsko napada zagrebške sodnike radi izpustitve prakov HRSS. Radi te izjave so vložili sodniki proti obrekovalcu kazensko ovadbo, pripomogla pa je tudi, da so se začeli Hrvati bolj zanimati za preteklost dr. Bedekoviča in zagrebški »Hrvat« objavlja točno fotografijo Bedekovičevega krvniškega delovanja za časa svetovne vojne. Že pred izbruhom svetovne vojne je bil Bedekovič nastavljen pri zagrebški policiji, kjer se je posebno odlikoval po svoji vestnosti v preganjanju Hrvatov in Srbov. Ob priliki obiska nadvojvode Leopolda Salvatorja je spretno insceniral celo zaroto in zapletel v njo nekega nedolžnega dijaka. Posrečilo se mu je s tem, da je obrnil na sebe pažnjo tedanjega režima in dobil je visoko odlikovanje, dasi se je cela zarota potem pred sodiščem razblinila v blamažo za zagrebško policijo. Kmalu nato je sledil atentat v Sarajevu in izbruh svetovne vojne. Avstrijsko-madžarski režim je dobro cenil zmožnosti dr. Bedekoviča in postavil ga je na čelo krvnikom Srbov v Sremu in Slavoniji. Poveljeval je četi vojakov, žandarjev in špijonov, med katerimi sta bila tudi Marko Gagliardi in Klobučarič. S tem ljudmi je premeril celi Srem in Slavonijo ob srbsko-bosanski meji in zapuščal za seboj neštete žrtve svoje okrutnosti. Kaj so takrat ti krvniki delali z ubogim, nedolžnim ljudstvom, je neopisljivo. Tamošnji Srbi bi še danes lahko dali podatke o grozovitosti krvnika Bedekoviča in njegovih tovarišev. Kjer niso mogli obtožencem ničesar dokazati, pa so umetno potvorili njihove izkaze, podkupili propalce za krivo pričevanje in potem gorje onemu, ki se je nahajal v teh krvniških rokah. Zapirali so po cele vasi in ljudi pretepali z gumijevimi palicami. V vasi Davov so pretepli ljudi ter jih prisilili, da so lizali po podu svojo kri, katero so vsled udarcev bruhal. Proti takemu nečloveške-

mu postopanju teh krvnikov se je takrat pritožil novogradiški odvetnik dr. Zanič, ki se sedaj nahaja v zaporu radi tega, ker je pristal opozicije, toda ta pritožba je njemu nekopala preganjanje in dr. Bedekovič se je maščeval nad njim, da ga je obdolžil kot člana »hrvatskega dela beograjske narodne obrane.« Pri teh divjastvih se je najbolj odlikoval sam dr. Bedekovič, ki je z sadistično naslado užival muke svojih žrtev. Najljubša zabava mu je bila, da je nenadoma prišel ponoči v zapor, kjer so bili zaprti preganjeni Srbi ter z ostrim glasom pozval nekatere, da mu sledijo. Peljal jih je na dvorišče ter začel streljati iz revolverja. Odvedel jih je od tu v drug zapor in njihovi tovariši, ki so ostali v stari ječi, so mislili, da so bili ustreljeni. Noč za nočjo jih je mučil na ta način ter se naslajal ob pogledu na strah svojih žrtev, ki so pričakovale, da pride vsak čas tudi na nje vrsto, da bodo »ustreljeni.« Take so dr. Bedekoviču v njegovi karieri hitro pomagale, da je napredoval. In ni čuda, da si ga je sedanji režim izbral za šefa zagrebške policije. Cloveka s primernejšimi krvniškimi kima zmožnostmi je pač težko najti.

Nov vlak na progi Ormož—Murska Sobota. Pričenši s 1. februarjem vozi dnevno redno na progi Ormož—Murska Sobota drugi par mešanih vlakov in sicer vlaka št. 7033 in 7038. Vlak št. 7033 odhaja iz Murske Sobotice ob 5. uri 9 minut, iz Ljutomera ob 6. uri 20 minut ter prihaja v Ormož ob 7. uri 24 minut, kje ima zvezo z vlaki v Čakovcu, Ljubljano in Maribor, k dospejo v Čakovec ob 8. uri 16 minut, v Maribor gl. kol. ob 10. uri 13 minut in v Ljubljano gl. kol. ob 14. uri 17. uri 35 minut, iz Ljutomera ob 18. uri 50 minut ter prihaja v Mursko Soboto ob 19. uri 40 minut. Ta vlak ima zvezo iz Ljubljane, Maribora in Čakovca. Priključni vlaki odhajajo iz Ljubljane gl. kol. ob 12. uri 10 minut iz Maribora gl. kol. ob 15. uri 25 minut ter iz Čakovca ob 16. uri.

Polzela-Braslovce. V nedeljo, dne 1. marca, popoldne ima tukajšnja podružnica Jugoslovanske Matice svoj prv občni zbor, ki bo združen s predavanjem in skioptičnim slikami.

Železniška nesreča v Vojvodini. Vojvodinski časopis ostro kritizirajo železniško upravo radi pogostih železniških nesreč, ki se dogajajo na vojvodinskih progah. Nesreč zakrivi neoprezno osebje ali pa slab material proge. Pre nekaj dnevi so trije pijani kretničarji zakrivali nesrečo pri Tomočevu; ob tej priliki so bili trije potniki ubiti. Sede je skočil pri Topoli osebni vlak iz tira. Razbilo se je par vagonov, od potnikov pa je več težko in lahko ranjenih dasi k sreči ni človeških žrtev. V teku par mesecev so že železniške nesreče v Vojvodini povzročile za najmanj 50 milijonov dinarjev škode.

Književna tombola. Opozorjamo ponovno, da sta b dne 24. t. m. izzrebani številki 45 in 90. Kdor je s temi številkami zadel ambo, naj pošlje tablico s svojim točnim naslovom Pokrajinskemu odboru Jugoslovanske Matice v Ljubljani, Pred škofijo 21. Postopek pri dodelitvi dobitkov je sledeči: Tablice, na katerih sta obe zadeti številki v eni vrsti, sprejema Pokrajinski odbor Jugoslov. Matice do petka, dne 30. t. m. Ker je gotovo zadetih več ambo kakor pa je dobitkov, se bodo v petek zvečer tablice zrebale. One karte, ki bodo izzrebane, dobijo dobitke amb in se ta dobitke pošlje dotičnemu po pošti. Tablice, ki eventualno niso izzrebane, igrajo naprej in igra z njim Pokrajinski odbor sam. Pri terni je postopek isti. Tern se izzreba dne 31. t. m. in bo objavljena dne 1. svečan.

Izdajanje polovičnih kart državnim nameščencem, upokojujencem, upokojujencem in družinskim članom aktivnih upokojujencev državnih nameščencev.

Ker nove uradniške legitimacije se niso dotiskane, gospod minister saobračaja z razpisom M. S. br. 350-25, o 16. t. m. odobril, da se državnim nameščencem začasno dajejo povlastice, do katerih imajo pravico po pravilniku povlašteni voznji, na sledeči način:

Potniške blagajne izdajajo državnim uradnikom ostalim državnim uslužbencem karte po 50 odstot. od redne tarife pod temi uslovi:

Vsak drž. uslužbenec ima pri potniški blagajni pokazati objavo, katero mu izda urad, pri katerem je v službi. V taki objavi mora biti označeno: ime in priimek, kategorija in grupa uslužbenecev kakor tudi urad, kateremu uslužbenec pripada; objavo mora overovati uradni starešina svojim podpisom in uradnim pečatom in vstaviti datum, mesto izstavitve objave. Slednjič se mora v objavi označiti tudi od kje in kam uslužbenec potuje.

Glede pravice do voznega razreda velja člen 81. Predpisa o brezplačni in povlašteni voznji z dodatkom, da mora državni uslužbenec s pravico do I. in II. razreda p služiti tudi III. razreda, izvzemši uradnike I. kategorij 1., 2. in 3. grupe, kateri se morajo voziti samo tudi v razredu. Glede veljavnosti za vrste vlakov velja člen omenjenega predpisa.

Za rodbinske člane državnih uslužbenecev izdaja objave oni urad, pri katerem je družinski glavar v službi. Objave za rodbinske člane morajo vsebovati iste podatke kakor objave aktivnih uslužbenecev, samo da je treba v objavi še označiti: ime in priimek rodbinskega člana, v kakem rodbinskem razmerju je z državnim uslužbencem (ženski, hči) in zvanje državnega uslužbenca, čegar rodbinski član je. Poleg tega ima biti v objavi označeno, če ženi, otroku pripada dodatek v smislu čl. 42 v zvezi s čl. 149 z kono o civilnih, državnih uradnikih (čl. 78). Predpisa o brezplačni in povlašteni voznji). Slednjič se mora v taki objavi z besedami označiti, katero potovanje je to, prvo, drugo ali tretje.

Za državne upokojujence kakor tudi za njihove rodbinske člane izdaja objave oni urad, pri katerem upokojujencev je jema pokojnino. Objava za upokojujence in njihov rodbinski član mora vsebovati kakor objave za aktivne uslužbenec in njihove rodbine, samo da se v objavi za upokojujence in rodbine upokojujencev mora označiti zvanje (p. ložaj), katerega je upokojujencev imel v času upokojitve. Tu v teh objavah se mora označiti ali prejema upokojujencev rodbinski član draginjso doklado (čl. 80 predpisa o brezplačni in povlašteni voznji). Na taki objavi je označiti, katero potovanje je predmetno, ali prvo, drugo oziroma tret-

ZAKAJ TAKO TEČETE,
KO DOBITE VENDAR

ZLATOROG

ZLATOROG MILO

V VSAKI TRGOVINI!

tudi v špiljsko župnijo, tri rodbine tudi v Svečino. Da ste omenjeni društvi mislili, da je svetovna vojska, v prvi vrsti mišljena zmaga nemštva čez slovanstvo, njihovo delo posebno pospeševalo, se spozna iz obupnega klica »Slovenskega Gospodarja« št. 46, 16. decembra 1916, v članku: »Ne prodajajte slovenske zemlje!« Polom Avstrije je tudi temu prizadevanju napravil konec; nekateri Švabi so že odšli, drugi se bodo pri pametnih razmerah čez nekaj desetletij poslovenili.

3. Kakor čez sredino Slovenskih goric gre nekdanja meja med starodavno Panonijo in Karantanijo od 8. do 10. stoletja, tako je tudi še dandanes ravno ista meja med glavnima slovenskima narečjima: kranjsko-koroško in vzhodnještajersko. Kar je zapadno od te meje, so »Goričani«, kar na vzhod, je »Prlekija.« Zadnja beseda se izvaja iz »prvlje« — prej, ker je beseda za to bila in še je v rabi: »prle.« Prle priša, prle so ali ša.

(Dalje prihodnjic.)

Trgovina z mešanim blagom na zelo prometnem kraju na deželi, ob hrvatsko-štajerski meji, na glavni cesti, ne daleč od kolodvora, se da v najem. Dotični tudi lahko prevzame pripadajočo podružnico v sosedni fari brez vsake konkurence, eventualno pozneje gostilno. Ponudbe se pošljejo priporočeno na: Ivan Majcen, trgovec, Babinec, pošta Vinica pri Varaždinu. 52 3—1

Morska trava (Afrik) najboljša vrste nudi vsako množino najceneje »Fruktus«, Ljubljana, Tabor 2 in Krekov trg 10. 760 10—1

Prevajanje in prepisovanje spisov oskrbuje »Posredovalec«, informativni in posredovalni bureau, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

Knjige, stare, v dobrem stanju, (romane) slovenske, hrvatske in nemške kupim, plačam dobro. Pavel Lupret, Studenci pri Mariboru, Aleksandrova cesta 25. 48

Proda se nova miza in Brenabor-voziček. Smetanova ulica 46, II. nadstropje, vrata 10. 47

Brusno britve, škarije, nože itd. Električna brusarna (v brivnici Koštomaj) Celje, Prešernova ulica 19. 40 5

Kompletna trdna spalnica in razno drugo staro, toda dobro ohranjeno pohištvo se po ceni proda v skladišču Meljska cesta št. 29.

60 kubičnih metrov jelševih drv proda Stefan Heller, Dolgoše 30 pri Mariboru. 44 2—1

! Pozor ženini in neveste !

Poročne prstare debite v veliki izbiri po jako znižanih cenah samo pri

A. KIFFMANN-A NASLEDNIKU

Maribor, Aleksandrova cesta 27 (pri glavnem kolodvoru).

V Narodnem domu domači praznik!

Pojedina jetrnih in krvavih klobas. Porcija 6— D. Pridite vsi na kolone (furež)!

ANDREJ IN MARA OSET.

E 1871/23—16

Dražbeni oklic.

V ponedeljek dne 9. februarja 1925 ob 9. uri in event. naslednji dan se prodajo v Mariboru, Vetrinjska ulica št. 11, po javni dražbi sledeči predmeti: različni stroji za izdelovanje zamaškov, pluta in a, zlatnina in s ebrnina, razno dobro ohranjeno pohištvo, obleka pevalo in druge domače potreščine.

K draženju se bo začelo pozivati šele pol ure po zgoraj navedeni uri. Medtem se lahko te predmete ogleda.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IV., dne 28. januarja 1925.

Kam greste v nedeljo, dne 1. februarja??

V gostilno SCHREY v Dajnčevi ulici, kjer se viši

: pojedina klobas :

(lastni izdelek) s koncertom in podaljšano policijsko uro. Specijaliteta: novi pekrčan in domači pustni krapci. — Začetek ob 15. uri. — Vstopnine prosto.

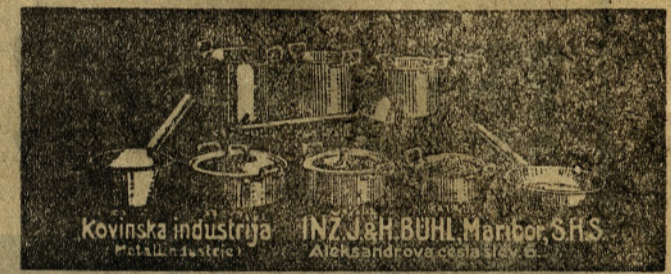
ČAJ V OTROŠKI SOBI

ČAJNA ROČKA
"popolni"

ZATO V VPORABI NAJCENEJŠI IN OBENEM NAJFINEJŠI

POZOR! Samo 300 D franko na dom!

Ta garnitura kuhinjske posode je iz najboljšega aluminija; snežno bela in desetletja trpežna. Dobavlja se proti predplačilu ali povzetju.

Cenik brezplačno. Inzerat priložiti. Ako ne ugaja, stv. vzame radevolje nazaj.

MCUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje kovano in vlitno, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter, Maribor
Dravska ulica 15.

Izmenjam tudi staro železje, katero je za vporabo, s kovinskimi odpadki in vlitino.

Poizkusite enkrat s terpentinovim „GAZELA“ milom!

Najcenejše in najuspešnejše
oglašujete
samo potom
Oglasnega zavoda
F. Voršič-a
naslednik,
Maribor, Slomškov trg 16.
Pojasnila brezplačno!

Pijanost ozdravi

hitro, brez vednosti pijanca »Abstinental.« Steklenice po 30, 50, 80 in 140 din., ako se plača naprej po priporočnem pismu in še 20 din. za zamot in poštnino.

Gesellschaft für chemische und metallurgische Industrie m. b. H., Wien XIII 2, Wissgrillgasse 5.

Zadružna gospodarska banka d. d., podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.   Odgovorni urednik: Vlado Pušenjak.   Izdaja konzorcij »Straža«.

Študijska knjižnica v Mariboru

Št. ....

S. n. zgodovinsko društvo, Koroska
Plemenitica
Maribor

fr. Jovani?!

Svojim naročnikom in čitateljem!

Kr. policijski komisarijat v Mariboru je prepovedal znanprej

izhajanje in razširjanje

„STRAŽE“

z odlokom z dne 4. februarja 1925, št. 388/4

in

„SLOVENSKEGA GOSPODARJA“

z odlokom z dne 4. februarja 1925, št. 388/3.

„Straža“ in „Slovenski Gospodar“ torej od danes naprej ne bodeta več prišla v Vaše roke, dokler se ta zadeva pri višji oblasti končno veljavno ne odloči.

To Vam javimo zato, da ne bode naših listov po nepotrebnem reklamirali. Kakor hitro bo ta prepoved od višjih oblasti dvignjena, kar se bo, kakor upamo, kmalu zgodilo, Vam bomo liste takoj zopet poslali.

Ostanite nam do takrat zvesti in mirni. Kdor dela v dobri veri za dobro stvar, se tudi trpljenja ne sme ustrašiti.

Ostanite trdni in stanoviti! Naši nasprotniki bodo trosili te dni neštivilne laži med ljudi. Ne dajte se premotiti in zbegati.

LIBRARY

Pozivljamo in prosimo vse, naročnike, čitatelje in prijatelje,
da greste prihodnjo nedeljo vsi na volišče ter vržete
svojo krogeljico vsi kakor en mož

v

prvo škrinjico

Prva škrinjica je škrinjica pravice in resnice!

V nedeljo torej ne sme nikdo ostati doma!

Vsi na volišče!

Vse krogeljice v prvo škrinjico.

Ako prihodnji teden naši listi še nebi smeli iziti, Vam na-
znanimo izid volitev in našo sijajno zmago po okrožnici, katero
bodo prejeli vsi naročniki.

Da ste nam zdravi!

Upravništvo „Slov. Gospodarja“.

Upravništvo „Straže“.

IV Mariboru, dne 4. februarja 1925.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

TISKOVINA
MK